

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.05.2001, sp. zn. 29 Odo 232/2001, ECLI:CZ:NS:2001:29.ODO.232.2001.1

Číslo: 9/2002

Právní věta:

Proti usnesení o přistoupení dalšího účastníka do řízení (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) je odvolání objektivně přípustné.

Žalovaný je osobou oprávněnou k podání odvolání proti usnesení, jímž soud prvního stupně vyhověl návrhu žalobce na přistoupení dalšího účastníka do řízení na straně žalobce.

Soud nepřipustí přistoupení dalšího účastníka do řízení (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) jestliže ten, kdo má do řízení přistoupit, nemá způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 o. s. ř.), jestliže by tím ve vztahu k přistoupivšímu účastníku založil nedostatek své pravomoci (§ 7 o. s. ř.), věcné příslušnosti (§ 9 o. s. ř.) nebo překážku věci zahájené (§ 83 o. s. ř.) či překážku věci rozsouzené (§ 159 odst. 3 o. s. ř.). Takovému návrhu nevyhoví soud ani tehdy, jestliže není zřejmé, čeho se žalobce vůči přistoupivšímu účastníku žalobou domáhá (jde-li o přistoupení do řízení na straně žalovaného), nebo čeho se přistoupivší účastník žalobou domáhá vůči žalovanému (jde-li o přistoupení do řízení na straně žalobce), jakož i v případě, že jde o zjevně procesně neekonomický postup.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.05.2001

Spisová značka: 29 Odo 232/2001

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 30. 10. 2000 V r c h n í s o u d v P r a z e odmítl – odkazuje na ustanovení § 92 odst. 1, § 201 a § 218 odst. 1 písm. b) o. s. ř. – odvolání žalovaného proti usnesení ze dne 1. 8. 2000, jímž K r a j s k ý s o u d v H r a d c i K r á l o v é připustil přistoupení dalšího účastníka (O. S. K. Z. B., se sídlem v B., SRN) do řízení na straně žalobce. Podle odvolacího soudu z dispoziční zásady ovládající zahájení sporného řízení vyplývá, že přistoupení dalšího účastníka do řízení může navrhnout pouze žalobce. Navrhne-li žalobce, aby další účastník přistoupil do řízení na jeho straně, může soud tomuto návrhu

vyhovět, vyslovila-li s tím tato osoba souhlas (jako tomu bylo i v posuzovaném případě). Souhlas žalovaného nebo jeho stanovisko k návrhu na přistoupení dalšího účastníka nemá právní význam. Právo odvolání pak nepřísluší tomu účastníku, jemuž nebyla rozhodnutím soudu způsobena újma, a žalovanému usnesením soudu prvního stupně žádná újma na jeho právech způsobena nebyla.

Žalovaný (zastoupen advokátem) podal proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání, namítaje, že jsou dány dovolací důvody dle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř., tedy že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování (písmeno c/) a spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písmeno d/). Konkrétně dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávnost závěru o tom, že usnesením soudu prvního stupně mu nebyla způsobena žádná újma, jelikož za tu pokládá, že proti němu nyní namísto jednoho žalobce stojí žalobci dva. Potud dovolatel odkazuje též na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2000, sp. zn. 20 Cdo 511/2000, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 10, ročník 2000, pod číslem 114, z nějž se podává, že okruh účastníků sporného řízení sice určuje žalobce (jak uvedl odvolací soud), toliko však při podání žaloby; později se projevuje – a to právě v rámci institutů podle § 91 odst. 1, 2 o. s. ř. – ingerence soudu. Okolnost, že žalovaný “se svému procesnímu postavení nemůže bránit”, se promítá jen do závěru, že podmínkou přístupu do řízení není jeho souhlas; možnost napadnout odvoláním usnesení, jímž soud přístup do řízení připustil, však tím dotčena není. Odtud dovolatel uzavírá, že jeho dovolání mělo být posouzeno věcně, a opakuje argument z odvolání, totiž že důvody pro přistoupení dalšího žalobce nejsou dány. Akcentuje přitom, že z žalobcova podání plyne, že nový účastník je jeho procesním nástupcem, takže není tvrzeno, že by nový účastník měl být aktivně věcně legitimován vedle původního žalobce, ale místo něj. Žalobce navíc nečiní návrh, jak by ve věci samé mělo být po přistoupení dalšího účastníka rozhodnuto (zda plnění má být přiznáno oběma žalobcům nebo jen jednomu a kterému z nich). Dovolatel je za této situace přesvědčen, že odpovídajícím procesním institutem vyjadřujícím žalobcovo tvrzení je nikoli přistoupení dalšího účastníka do řízení (§ 92 odst. 1 o. s. ř.), nýbrž záměna žalobce (§ 92 odst. 2 o. s. ř.). Jestliže žalobce takový návrh neučinil, nemělo být přistoupení dalšího účastníka do řízení povoleno. Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001).

Dovolání je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. (nikoli tedy dle ustanovení § 238a odst. 1 písm. f) o. s. ř., o něž výslovně opírá přípustnost dovolání žalovaný) a je i důvodné.

N e j v y š š í s o u d usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti k vadám vyjmenovaným v § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. “zmatečností”) a (je-li dovolání přípustné) k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.). Vady řízení nebyly v dovolání namítány a z obsahu spisu se nepodávají, takže se Nejvyšší soud zabýval dovolatelem uplatněnými dovolacími důvody.

Dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. zjevně dán není, když dovolatel ani neuvádí, jaké “zjištění” odvolacího soudu nemá “v podstatné části” oporu v provedeném dokazování, a logicky

takové tvrzení soudu ani nabídnout nemůže, jelikož označený dovolací důvod se pojí s dokazováním skutečností mezi účastníky sporných (se zjišťováním skutkového stavu) a jeho výsledek se promítá v rozhodnutí o věci samé. Zkoumání, zda žalovaný byl osobou oprávněnou k podání odvolání proti usnesení o přistoupení dalšího účastníka do řízení na straně žalobce (jež nemá ani povahu rozhodnutí o věci samé), však zjišťováním skutkového stavu věci není.

Zbývá zhodnotit správnost právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 92 odst. 1 o. s. ř. může soud na návrh účastníka připustit, aby do řízení přistoupil další účastník; souhlasu toho, kdo má takto do řízení vstoupit, je třeba, jestliže má vystupovat na straně navrhovatele.

Nejvyšší soud pak již v usnesení citovaném dovolatelem (sp. zn. 20 Cdo 511/2000), jakož i v usnesení ze dne 31. 8. 1999, sp. zn. 20 Cdo 211/99, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 2, ročník 2000, pod číslem 19, vysvětlil, že proti usnesení, jímž soud rozhodl o návrhu na připuštění dalšího účastníka do řízení, je odvolání objektivně přípustné, neboť to občanský soudní řád v § 202 odst. 2 ani v jiném svém ustanovení nevyklučuje.

Právo odvolání však přísluší pouze tomu účastníku, jemuž byla rozhodnutím soudu způsobena v jeho právech určitá (byť nepatrná) újma odstranitelná tím, že odvolací soud toto rozhodnutí zruší; teorie procesního práva hovoří o tzv. subjektivní přípustnosti odvolání (srov. např. též důvody usnesení Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 3/2000 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2000, sp. zn. 2 Cdon 1648/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 12, ročník 2000, pod číslem 138).

Pro výsledek dovolacího řízení určující pak bylo zodpovězení otázky, zda odvolání žalovaného proti usnesení, jímž soud připustil přistoupení dalšího účastníka do řízení na straně žalobce – ač přípustné objektivně – bylo též subjektivně přípustné.

Účelem přistoupení do řízení (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) nebo záměny některého z dosavadních účastníků řízení za jiného účastníka (§ 92 odst. 2 o. s. ř.) jako institutu sporného řízení (z povahy věci plyne, že v tzv. řízení nesporném se tento postup uplatnit nemůže) je odstranění nedostatku aktivní nebo pasivní věcné legitimace, který tu byl již v době zahájení řízení, nikoli řešit otázku procesního nástupnictví, k němuž dochází jen tehdy, přešla-li práva nebo povinnosti účastníka řízení na jinou osobu až po dni zahájení řízení, kterým je v posuzovaném případě 29. duben 1999.

Z dispoziční zásady ovládající zahájení sporného řízení dále vyplývá, že přistoupení dalšího účastníka může navrhnout jen žalobce a má-li takto do řízení přistoupit další účastník na straně žalobce, je přípustnost takového postupu podmíněna i jeho souhlasem (srov. § 92 odst. 1, větu druhou, o. s. ř.). Možnost soudu vyhovět návrhu na přistoupení dalšího účastníka do řízení (lhostejno, zda na straně žalobce či žalovaného) je podmíněna i tím, že svým rozhodnutím nevytvoří procesní stav, který by mu bránil v řízení pokračovat. Typicky soud nesmí připustit přistoupení dalšího účastníka do řízení, jestliže ten, kdo má do řízení přistoupit, nemá způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 o. s. ř.), jestliže by tím ve vztahu k přistoupivšímu účastníku založil nedostatek své pravomoci (§ 7 o. s. ř.), věcné příslušnosti (§ 9 o. s. ř.) nebo překážku věci zahájené (§ 83 o. s. ř.) či překážku věci rozsouzené (§ 159 odst. 3 o. s. ř.). Soud nemůže takovému návrhu vyhovět ani tehdy, jestliže by po připuštění přistoupení do řízení nebylo zřejmé, čeho se původní žalobce vůči přistoupivšímu účastníku žalobou domáhá (jde-li o přistoupení do řízení na straně žalovaného), nebo čeho se přistoupivší účastník

žalobou domáhá vůči původnímu žalovanému (jde-li o přistoupení do řízení na straně žalobce). Návrhu na přistoupení dalšího účastníka do řízení nemusí soud vyhovět ani tehdy, šlo-li by o postup zjevně procesně neekonomický.

Procesní újma způsobená žalovanému tím, že soud prvního stupně vyhověl návrhu na přistoupení dalšího účastníka do řízení na straně žalobce, může tedy (obecně) spočívat (a subjektivní přípustnost odvolání žalovaného odtud dovodit) právě v tom, že rozhodnutí bylo vydáno, ač pro ně nebyly splněny (výše popsané) předpoklady, nebo např. i v tom, že soud zamění postup podle § 92 o. s. ř. se žalobcem ohlášeným procesním nástupnictvím. Dovolatel správně citoval usnesení sp. zn. 20 Cdo 511/2000, ve kterém Nejvyšší soud již dříve uzavřel (a důvod odchýlit se od tohoto závěru nemá ani v této věci), že okolnost, že žalovaný se svému procesnímu postavení nemůže bránit, se promítá jen do závěru, že podmínkou přístupu do řízení není jeho souhlas; možnost napadnout odvoláním usnesení, jímž soud přístup do řízení připustil, však tím dotčena není.

Jestliže tedy odvolací soud uzavřel, že žalovaný není osobou k podání odvolání (subjektivně) oprávněnou, přesto, že se (ve vztahu ke konečnému závěru o nepřípustnosti odvolání nelogicky) splněním některých předpokladů pro vydání usnesení dle § 92 odst. 1 o. s. ř. zabýval, pak jím podané právní posouzení subjektivní přípustnosti odvolání neobstojí a dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. byl uplatněn právem.

Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.).